

zaterdag

01.04.2017

20.00 Concertzaal

19.15 Inleiding door

Piet De Volder

Rotterdams Philharmonisch Orkest

Goerner speelt Rachmaninov

CONCERTGEBOUW BRUGGE

Het Rotterdams Philharmonisch Orkest (NL) is een modern orkest met sterke wortels in de traditie van de klassieke muziek en het temperament van de thuishaven Rotterdam. Sinds de oprichting in 1918 werd het orkest geleid door topdirigenten als Eduard Flipse, Edo de Waart en Valery Gergiev. Volgens kenners onderscheidt het zich door de intensiteit van zijn concerten, de kleurrijke klank en de gedurfde manier waarop het zijn publiek benadert. Tijdens tournees oogst het orkest ook succes in 's werelds belangrijkste zalen. Recensenten zijn het erover eens: dit orkest onder leiding van chef-dirigent Yannick Nézet-Séguin behoort tot de top.

Sir Mark Elder (UK) is sinds 2000 muziekdirecteur van het Hallé Orchestra. Daarvoor was hij al dirigent van de English National Opera en het City of Birmingham Symphony Orchestra, en muziekdirecteur van het Rochester Philharmonic Orchestra in de Verenigde Staten. Hij werkte met toonaangevende symfonieorkesten zoals de Berliner Philharmoniker, het Orchestre de Paris, de Chicago Symphony, het Koninklijk Concertgebouworkest en het London Symphony Orchestra. Verder dirigeerde hij in vooraanstaande operahuizen, waaronder het Royal Opera House Covent Garden, de Metropolitan Opera in New York, de Opéra national de Paris en de Lyric Opera van Chicago. Sir Mark Elder maakte tal van opnames met verschillende orkesten en werd in 2008 tot ridder geslagen.

Nelson Goerner (AR) is een internationale ster en wordt gezien als een van de meest opmerkelijke pianisten van zijn generatie. Hij studeerde aan het Nationale Conservatorium in Buenos Aires. Na het winnen van het Frans Liszt Concours (1986) in Buenos Aires vervolmaakte hij zich bij Maria Tipo in Zwitserland. Daar won hij in 1990 de Geneva International Music Competition. Goerner is een veelgevraagde gast op festivals als La Roque d'Anthéron en Verbier, en in concertzalen in onder andere Parijs, München, Stuttgart en Milaan. Hij trad reeds op met orkesten als het Philharmonia Orchestra, het Deutsches Symphonie-Orchester Berlin en het NHK Symphony Orchestra Tokyo. Zowel zijn Chopin-opname voor het Frédéric Chopin Instituut in Warschau als zijn cd van Debussy op het label Outhere werden onderscheiden met de prestigieuze Diapason d'Or.

Violiste Marieke Blankestijn (NL) studeerde bij John Poth in Den Haag, bij Herman Krebbers in Amsterdam en bij Sándor Végh in Salzburg. Ze is actief als concertmeester bij het Rotterdams Philharmonisch Orkest, het Chamber Orchestra of Europe en de London Mozart Players en ze treedt ook op als kamermuzikante bij het Gaudier Ensemble. Ze deelde eerder het podium met het Orchestra of the Age of Enlightenment, het English Chamber Orchestra en de Amsterdam Sinfonietta. Blankestijn speelt op een Matteo Goffriller.

Rotterdams Philharmonisch Orkest:
orkest

Sir Mark Elder: dirigent

Nelson Goerner: piano

Marieke Blankestijn: viool

—

Claude Debussy (1862-1918)

Prélude à l'après-midi d'un faune (1891-94)

Sergey Rachmaninov (1873-1943)

Pianoconcerto nr. 2 in c, opus 18 (1900-01)

- Moderato

- Adagio sostenuto

- Allegro scherzando

— pauze —

Ralph Vaughan Williams (1872-1958)

The Lark Ascending (1914)

Claude Debussy

La mer (1903-05)

- De l'aube à midi sur la mer

(très lent – animez peu à peu)

- Jeux de vagues (allegro (dans un rythme très souple) – animé)

- Dialogue du vent et de la mer (animé et tumultueux – cédez très légèrement)

Met de steun van Piano's Maene

Dit concert wordt opgenomen door Klara en uitgezonden op 20 april 2017 om 20 uur tijdens 'Klara Live'. Bedankt voor het vermijden van storende geluiden, ook tussen de delen.

KLAVIER

ORKESTRAAL

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

Hemelse zang en organische groei

‘De nimfen, die wil ik bestendigen.’ Zo luidt het eerste vers van Stephane Mallarmés *L’après-midi d’un faune*, in de Nederlandse vertaling van Paul Claes. Perpétuer is het weinig courante Franse woord dat Mallarmé gebruikt in zijn origineel (‘Ces nymphes, je les veux perpétuer’) als een metafoor voor de aspiraties van de kunstenaar. Het bestendigen van indrukken en atmosferen, het vasthouden van emoties, het stollen van de wereldse vluchtigheid / het zit in het DNA van alle kunst. Maar uitgerekend muziek is een buitenbeentje. Als medium dat zich in essentie in de tijd afspeelt, slaagt de muziek er als geen ander genre in om de vluchtigheid van dromen en werkelijkheid te evoceren. Muziek als een transpositie van het onomkeerbare en het tijdelijke.

Vluchtigheid, organische ontwikkeling en verandering staan helemaal centraal in Claude Debussy’s werken op het programma: de *Prélude à l’après-midi d’un faune* en de weergalozesymfonische triptiek *La mer*. Het volbloed romantische *Tweede pianoconcerto* van Sergey Rachmaninov wil dan weer de voortijlende tijd oprekken door temidden van acrobatisch vingerspel breed uitgemeten lyrische oases in te bouwen. Het zijn de momenten vol smachtende melodieën waar de luisteraar moeilijk afscheid van kan nemen.

Pastorales

Mallarmés veelbesproken gedicht dat Debussy inspireerde tot zijn revolutionaire orkestwerk uit 1894, gaat over zoveel meer dan over een hitsige faun die droomt van twee nimfen die hij achterna zat, maar die uiteindelijk pure zinsbegoocheling bleken te zijn. ‘De Faun is het prototype van de dichter’, betoogt Paul Claes terecht. En doelend op de zomers zwoele droom van het wellustige schepsel stelt hij dat het gehele visioen een

artistieke creatie is. Debussy had allesbehalve de intentie om de beelden uit het gelaagde gedicht, vol hermetische wendingen en geraffineerd woordgebruik, te verklanken. Zelf had hij het over een evocatie van ‘de opeenvolgende omgevingen waarin de verlangens en de dromen van de faun in de hitte van de namiddag’ gestalte krijgen. Inzake instrumentatie sluit de Franse componist nog duidelijk aan bij de pastorale traditie uit de romantische muziek met hoofdrollen voor de houtblazers, hoorns en harp. De focus op het delicate timbre van een solofluit – als onmiskenbare verwijzing naar de dubbelfluit van de faun – was dan weer een heus statement in de late 19e eeuw, tegen de achtergrond van het wagnerisme en een algemene voorliefde voor symfonisch geweld en krachtige sonoriteiten.

Uitgesproken pastoraal is ook *The Lark Ascending* voor viool en orkest van Ralph Vaughan Williams, dat ontstond in 1914, bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. ‘A pastoral romance’, zo typeerde de Britse componist zijn uiterst populaire werk, met een verwijzing naar de romances voor viool en orkest van Ludwig van Beethoven. Met Debussy deelt Vaughan Williams de zin voor atmosfeer, een rapsodisch aandoende vormgeving en een voorkeur voor arabeske-achtige, meanderende melodielijnen. Vaughan Williams baseerde zich op het gelijknamige gedicht uit 1881 van de Victoriaanse dichter George Meredith (1828-1909), dat een uitgesponnen meditatie is over de vlucht en de zang van de leeuwerik. Ook al was Vaughan Williams niet bezig met de zeer nauwkeurige transpositie van de vogelroep in de trant van Olivier Messiaen; met die andere grote Franse colorist lijkt hij een welhaast extatische liefde te delen voor vogels – die zo dicht bij de (christelijke) hemel vertoeven.

De religieuze extase is ook in Merediths oorspronkelijke gedicht aanwezig, wanneer de schrijver mijmert over een ‘gezing van licht’ dat de hemel vult en over de valleï, die als een ‘gouden kelk’ is waarin de geleidelijk opstijgende leeuwerik ‘de wijn is die overvloeit’.

Zee geworden klank

Claude Debussy’s magistrale triptiek *La mer* is één en al klankpoëzie. De componist schreef zijn ‘esquisses symphoniques’ (‘symfonische schetsen’) in de streek van de Bourgogne, tussen 1903 en ‘05, ver weg van de zee. Essentieel was het oproepen vanuit de herinnering van beelden van de zee. Geen naturalistisch beschrijvende of programmatische muziek is hier aan de orde noch een driedelige symfonie, ook al zijn er parallellen te ontdekken met de cyclisch opgevatte driedelige symfonie zoals die van César Franck uit de late jaren 1880. Door de overvloed van materiaal die we vooral in het eerste luik aantreffen – *De l’aube à midi sur la mer* –, is het alsof het auditieve geheugen van de luisteraar een dam moet opwerpen tegen vloedgolven van muzikale ideeën. Na het ontwaken van licht en water in het openingsdeel komen we terecht in een scherzo (*Jeux de vagues*), waarin het wateroppervlak van Debussy’s zee onstuimiger wordt en die vol is van wat Marcel Proust in *Du côté de chez Swann* ‘vluchtige frasen’ noemt. Het stuwende verloop van *Dialogue du vent et de la mer* culmineert in een jubelend slot. Met *La mer* ontluikt de droom van athematische muziek – muziek die op organische wijze uit louter klank lijkt te ontstaan, zonder de structurerende ingreep van een componist. Als er in *La mer* zeker nog melodische thema’s en motieven zijn, dan is het klassieke, hiërarchische onderscheid tussen ‘hoofd’ en ‘neven’

zo goed als uitgevaagd. De nadruk ligt op steeds wisselende combinaties van thema’s en motieven in vormen die circulair zijn opgevat en die het beeld oproepen van steeds hoger opspattende golven.

Romantische kaskraker

Als Debussy met *Prélude...* en *La mer* de pathos, retoriek en metafysische aanspraken van de romantische muziek vaarwel zei, dan staat Rachmaninovs muziek voor een laatste climax van de Russische romantiek met Pyotr Il’ych Tchaikovsky als lichtend voorbeeld. Rachmaninovs *Tweede pianoconcerto in c* beleefde zijn creatie in 1901, na een periode van innerlijke crisis en zelftwijfel die de componist doormaakte. Dat laatste had alles te maken met de catastrofale creatie van zijn *Eerste symfonie* in 1897. Gedurende drie jaar was Rachmaninov niet in staat iets van belang aan het papier toe te vertrouwen maar in de zomer van 1900, tijdens een verblijf in Italië en in het gezelschap van de gevierde operazanger Fjodor Sjaljapin, vond hij opnieuw zijn creatieve drive. Hij werkte behalve aan het *Pianoconcerto* aan zijn Dante-opera *Francesca da Rimini* en componeerde een a capella-koorhymne *Panteley-tselitel* (‘*Pantelei de genezer*’).

Net zoals zijn even gekoesterde *Derde pianoconcerto* is het *Tweede pianoconcerto* zowat het nec plus ultra van het romantische concerto, vol van virtuoze wendingen en van een geëxalteerde lyriek, die onder meer herinnert aan Frédéric Chopin. De meeslepende melodische thema’s hebben het werk een status van kaskraker bezorgd en illustreren dat Rachmaninov bovenal een lyricus pur sang was.

Samuel Palmer

Mocht men zoeken naar een visuele pendant van *The Lark Ascending* van Ralph Vaughan Williams, dan zou men ongetwijfeld al vlug bij de 19e-eeuwse Engelse landschapsschilder Samuel Palmer (1805-1881) terecht komen. Palmer was een vriend van de beroemde William Blake (1757-1827) en tijdgenoot van Engelse romantische dichters als Shelley, Keats, Wordsworth, Coleridge, Tennyson, Browning, Swinburne, Dante Gabriel Rossetti ... Het is inderdaad zo dat *The Lark Ascending* kan beschouwd worden als de muzikale weergave van een landschap van Palmer.

Samuel Palmer exposeerde voor het eerst in Londen in 1819 op veertienjarige leeftijd. Hij werkte in het British Museum en werd sterk beïnvloed door Turner en David Cox. In 1822 ontmoette hij de schilder John Linnell die hem in 1824 in contact bracht met de schilder en dichter William Blake, bekend van zijn *Songs of Innocence* en zijn illustraties bij het bijbelboek Job en Dante's *Divina Commedia*. Al vlug vormde Palmer een kunstgroep samen met andere jonge schilders, waaronder zijn vriend en bekend graveur Edward Calvert (1799-1883), die door de werken van Blake geïnspireerd werd. Ze noemden zich de 'Ancients' en tussen 1826 en 1832 verbleven ze in Shoreham in Kent. Het was daar dat Palmer het beste van zichzelf gaf in intense, quasi visionaire schilderijen, tekeningen en aquarellen van romantische, mysterieuze landschappen vol literaire verwijzingen. In 1837 huwde hij met Hannah Linnell, een dochter van John Linnell, en vertrok hij naar Italië voor een verblijf van twee jaar. Terug in Engeland vestigde hij zich eerst in Londen en nadien (1851) in de omgeving van Reigate. Daar leefde en werkte hij tot zijn overlijden in 1881. Na zijn terugkeer in Engeland maakte hij nog enkel tekeningen, aquarellen en boekillustraties à la William Blake voor

werken van Vergilius en Milton. Palmer was lid van de Society of Painters in Water Colours en van de Etching Club. Vooral Engelse musea, waaronder het Fitzwilliam museum in Cambridge en de Tate Gallery en het Victoria and Albert museum in Londen, bezitten werken van Palmer. Het was de Engelse componist en musicoloog Wilfrid Mellers die in een spraakmakend essay voor het eerst een verband legde tussen *The Lark Ascending* en Samuel Palmer: 'die de magie van een Engels Eden schilderde ... toevluchtsoorden voor een pas geïndustrialiseerde wereld die, zoals hij zeer goed beseftte, de natuur zowel als de mensen die er in leefden in hoge nood zou brengen ... wanneer er een klankwereld bestaat die Palmers landschappen illustreert dan is het *The Lark Ascending* van Vaughan Williams.'

Johan Huys

Rotterdams Philharmonisch Orkest

eerste viool

Marieke Blankestijn
Hed Yaron Mayersohn
Arno Bons
Mireille van der Wart
Cor van der Linden
Rachel Browne
Maria Dingjan
Marie-José Schrijner
Noëmi Bodden
Petra Visser
Sophia Torrenga
Hadewijch Hofland
Sergey Arseniev
Alexandra van Beveren
Ilka van der Plas
Annerien Stuker

tweede viool

Frank de Groot
Laurens van Vliet
Tomoko Hara
Elina Hirvilammi-
Staphorsius
Jun Yi Dou
Bob Bruyn
Letizia Sciarone
Sumire Hara
Winnie Hanel
Ewoud Mahler
Melanie Broers
David Cabezon Dominguez
Inge Jongerman
Linde Verjans

altviool

Roman Spitzer
Galahad Samson
Kerstin Bonk
Lex Prummel
Francis Saunders
Veronika Lénártová
Pierre-Marc Vernaoudon

Darija Kozlitina
Rosalinde Kluck
Marieke de Jong
Judith Wijzenbeek
Cristina Blanco Amavisca

cello

Alberto Casadei
Hee-Young Lim
Joanna Pachucka
Daniel Petrovitsch
Geneviève LeCouffe-LaRue
Mario Rio
Gé van Leeuwen
Eelco Beinema
Carla Schrijner
Yi-Ting Fang

contrabas

Ying Lai Green
Peter Luit
Harke Wiersma
Peter Leerdam
Jonathan Focquaert
Arjen Leendertz
David Murray
Bas Vliegenthart

fluit

Juliette Hurel
Désirée Woudenberg
Flávia Pannuncio da Paz
Valente

hobo

Karel Schoofs
Hans Cartignij
Ron Tijhuis

klarinet

Julien Hervé
Jan Jansen
Romke-Jan Wijmenga

fagot

David Spranger
Marianne Prommel
Hans Wisse
Adriana Del Pozo Torreno

hoorn

Martin van de Merwe
Bob Stoel
Jos Buurman
Pierre Buizer

trompet

Ad van Zon
Julian Martin Sommerhalder
Simon Wierenga
Jos Verspagen

trombone

Alexander Verbeek
Ben van Dijk

tuba

Hendrik-Jan Renes

slagwerk

Ronald Ent
Martin Baai
Koen Plaetinck
Adriaan Feyaerts

pauken

Danny van de Wal

harp

Charlotte Sprenkels
Elaine van der Wart

© Wouter Van Vaerenbergh

vr 07.04.17 / 20.00 / Concertzaal

Brussels Philharmonic / Rachmaninov & Prokofiev

Zowel Prokofievs *Sinfonia Concertante* als Rachmaninovs *Symfonische dansen* groeiden pas jaren na de première – volkomen terecht – uit tot populaire werken. Een Russisch programma, met als kers op de taart *Maslenitsa*, een werk waarvoor de Franse Connesson zicht liet inspireren door Russische volksfeesten.

© Ian Douglas

vr 19.05.17 / 20.00 / Concertzaal

Budapest Festival Orchestra / Bartók. De houten prins

Er is groot, en er is krankzinnig groot. Bartóks *De houten prins* vraagt om een monstrueus orkestapparaat en haalt alleen al daarom zelden het podium. Bartók omschreef zijn ballet als een 'symfonisch gedicht waarop gedanst wordt'. En zo zal geschieden: de Hongaarse choreograaf Krisztián Gergye en Iván Fischer en diens orkest toveren Bartóks sprookjespantomime om tot een kolkende dansvoorstelling.

BESTEL UW TICKETS NU OP

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02 / IN&UIT BRUGGE 34

Praat na de voorstelling gezellig na in het Concertgebouwcafé of vertel ons wat u ervan vond op Facebook of Twitter (@concertgebouwbr).

Gezellig tafelen voor of na een voorstelling met een verrassing op vertoon van het concertticket. www.concertgebouw.be/servies.

BRUGGE

FLUXYS

DeMorgen.

Knack

Klara

FOCUS | WTV